

XXV. ročník festivalu

CONCENTUS MORAVIAE

11/9–29/10 2020

CONCENTUS
MORAVIAE

Slavnostní zahajovací koncert

Zvláštní poděkování mecenáši Juliovi Prügerovi
za velkorysou podporu celého festivalu.

Poděkování MUDr. Davidu Štěpánovi
za finanční podporu zahajovacího koncertu.

Koncert se koná ve spolupráci
s městem Kroměříž.

MĚSTO
KROMĚŘÍŽ

Koncert se koná ve spolupráci
s Letní hudební akademií Kroměříž.

LETNÍ
HUDEBNÍ
AKADEMIE
KROMĚŘÍŽ

Koncert se koná v rámci iniciativy
Spojení hudbou.

spojení
hudbou

pá 11/9, 19:00 hod.

Kroměříž

skleník Květné zahrady

Hana Blažíková *rezidenční umělkyně*

soprán

Markéta Cukrová

alt

Jaroslav Březina

tenor

Roman Hoza

bas

**Collegium 1704
& Collegium Vocale 1704**

Václav Luks

dirigent

Průvodní slovo: **David Mareček**,
generální ředitel České filharmonie

Koncert je živě vysílán na stanici ČRo Vltava a na vybraných
stanicích Evropské vysílací unie (EBU).

program

Georg Friedrich Händel (1685–1759)

Messiah / Mesiáš HWV 56

výběr

1. část

Symphony

Accompagnato *Comfort ye* (tenor)

Air *Ev'ry valley* (tenor)

Chorus *And the glory*

Accompagnato *Thus saith the Lord* (bas)

Air *But who may abide* (alt)

Chorus *For unto us a Child is born*

Air *Rejoice* (soprán)

Chorus *His yoke is easy*

2. část

Chorus *Behold the Lamb of God*

Air *He was despised* (alt)

Chorus *Surely He has borne our griefs*

Chorus *And with his stripes*

Chorus *All we like sheep*

Accompagnato *All they that see Him* (tenor)

Chorus *He trusted*

Air *Why do the nation* (bas)

Recitative *He that dwelleth in Heaven* (tenor)

Air *Thou shalt break them* (tenor)

Chorus *Hallelujah*

3. část

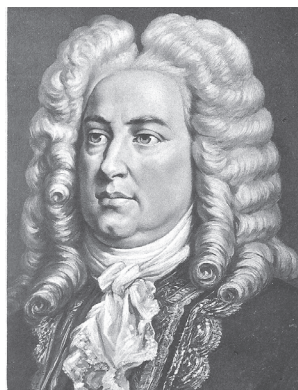
Air *I know that my Redeemer liveth* (soprán)

Chorus *Since man came death*

Accompagnato *Behold, I tell you a mystery*

Air *The trumpet shall sound* (bas)

Chorus *Worthy is the Lamb – Amen*

Napsat tak rozsáhlé dílo během čtyřiačtyřiceti dní mohl jen workoholik a génius v jedné osobě. Vražedné tempo komponování bylo u **Georga Friedricha Händela** běžné – všechna svá velká oratoria i opery napsal v rámci několika týdnů a pauzy mezi nimi nebyly velké. Jediné, co ho mohlo přibrzdit v kompoziční práci, byla hektická období sezón, kdy svá díla provozoval.

V roce 1741, kdy začíná příběh „oratoria oratorií“, pobýval Händel, rodák z německého Halle, v Londýně již třicet let. V anglickém prostředí, které postrádalo kontinuitu hudební tradice a národní hudební styl, se mu podařilo uskutečnit to, o čem snil, když do Anglie přicházel: uspět na poli velkých jevištních forem – původně opery a později oratoria. Dokázal citlivě navázat na místní sborovou tradici a vytvořit osobitou hudební řeč, kterou začali Angličané nazývat „typicky anglickou“. V neposlední řadě vycítil jejich potřebu slyšet oratoria na anglické texty a anglická témata. Tímto jednoduchým receptem získal zakrátko celý národ na svou stranu. Dochovalo se mnoho svědectví o triumfálních úspěších jeho děl a objednávkách od vlivných osob, králem počínaje. Nebyl by to však Händel, kdyby se během jeho dlouhé londýnské kariéry neobjevily také prohry a početní odpůrci. Z několika podnikatelských propadů se vždy dostal další tvůrčí aktivitou, nezabránily mu v tom ani zdravotní problémy.

Vraťme se do roku 1741. V době, kdy válkou sužovaná Anglie nebyla příznivým místem pro umělecké aktivity a kdy se Händel potýkal s největším krachem své operní společnosti, dostal pozvání od místodržitele Williama Cavendishe, 3. vévody z Devonshiru, do irského Dublinu. Chtěl se tam mimo jiné prezentovat novým dílem. Jeho přítel a podporovatel, literát, kritik a mecenáš Charles Jennens (1700–1773), který pro něho napsal už libreto k oratoriu *Saul* a zkomponoval biblické texty pro oratorium *Israel v Egyptě*, mu připravil další sbírku biblických textů vhodných pro provedení ve Svatém týdnu. Händel s jejich zhudebněním nejprve váhal, ale pak ho naprosto pohltilo. Oratorium, jehož text dostal 10. července, napsal mezi 22. srpnem a 14. zářím 1741. Původní partitura o 259 stranách nese známky spěchu a obsahuje chyby v zápisu, ovšem vzhledem k délce skladby není chyb mnoho.

V textu *Mesiáše* je vyprávěn celý život Krista od narození, přes jeho kazatelské působení až po utrpení, smrt, zmrtvýchvstání a nanebevstoupení. Základ tvoří starozákonní texty, zejména úryvky z proroctví Izaiášova a knih žalmů, dva nejznámější sbory obsahově čerpají z knihy zjevení sv. Jana.

Händel zajel do Dublinu již v listopadu 1741, aby zde v nové koncertní síni provedl řadu abonentních koncertů. Zároveň se ještě věnoval drobným úpravám *Mesiáše* a připravoval vše potřebné na dubnové provedení právě v této síni. Při tom narazil na neochotu tehdejšího děkana katedrály sv. Patrika dát svolení místnímu sboru v oratoriu účinkovat. Oním děkanem byl Jonathan Swift, spisovatel a anglikánský kněz, mj. autor fantaskního cestopisu *Gulliverovy cesty*. Nakonec zpěvákům účast povolil.

Premiéru oratoria propagoval Dublin Journal 27. března 1742: „Na podporu vězňů v jednotlivých žalářích a ve prospěch hospitálu paní Mercerové a charitativní nemocnice bude se dávat v koncertním sále na Fishamble Street v pondělí dne 13. dubna nové oratorium pana Händela, nazvané *Mesiáš*. Vystoupí v něm gentlemani ze sborů obou katedrál; Mr. Händel zahraje několik varhanních koncertů.“ Dublinské provedení mělo velký úspěch, což dokládají kritiky v místním tisku. Hlediště s kapacitou 700 osob bylo zcela zaplněné, dámy byly požádány, aby přišly bez krinolin a pánové bez kordů, aby se vešlo víc lidí.

Po návratu do Londýna se Händel rozhodl pokračovat už výhradně v oratorní tvorbě. Na slova Miltonovy básně napsal *Samsona* a vrcholně dramatická oratorní díla *Belšasar* a *Herkules*. Pro podporu tažení prince Eduarda vytvořil burcuující *Occasional Oratorio*, na oslavu vítězství v bitvě u Cullodenu uvedl *Judu Makabejského*. Snažil se také nabídnout Londýňanům *Mesiáše*. Puritáni, kteří odsoudili již *Izrael v Egyptě*, protože biblická slova nemají znít ve světském divadelním prostoru jako večerní zábava, znovu varovali před *Mesiášem*, někteří dokonce hovořili o Händelově rouhání. Možná kvůli tomu byl *Mesiáš* poprvé v Londýně uveden pouze jako „Nové oratorium“ a nikoli pod svým skutečným názvem. Stalo se tak 19. března 1743, a pak ještě v letech 1745 a 1749. Teprve v roce 1750 založil Händel každoroční tradici provozování *Mesiáše* pod jeho skutečným jménem, a to na konci postního období nebo během Velikonoc. V Dublinu zase vznikla tradice uvádění *Mesiáše* v adventní době.

Mesiáš provázel Händela až do konce života – byla to poslední skladba, kterou dirigoval, jako slepý, nemocný muž, pouhých osm dní před smrtí. A mnohokrát ji revidoval, především árie. V rámci jeho oratorní tvorby má výsadní postavení. Přestože je mnohými pokládán za typické händelovské oratorium, ve skutečnosti stojí mimo kategorie. Vzhledem k tomu, že neobsahuje konkrétní dramatickou akci, lze ho charakterizovat jako oratorní epos, určený ke zbožnému rozjímání a podpoře víry.

Ondřej Maňour

Slovo dirigenta

Händelův *Mesiáš* je ikonickým dílem nejen samotného autora – pro generace tvůrců i posluchačů se stal předobrazem žánru oratoria a v Anglii je považován za národní kulturní poklad. Navzdory triumfální premiéře v Dublinu roku 1742 si *Mesiáš* jen s obtížemi získával srdce londýnského publika a teprve od roku 1750 se stal pravidelnou součástí dobročinných koncertů ve prospěch naleznice Foundling Hospital. Humanistický podtext díla se pak stal základem jeho rychle se šířící, takřka lidové proslulosti a *Mesiáš* se stal základním kamenem anglosaského oratorního repertoáru. Není překvapivé, že existují desítky nahrávek tohoto díla. Od prvních nahrávek výběru jednotlivých částí *Mesiáše*, jako je například nahrávka orchestru Crystal Palace Händel Festival s dirigentem Sirem Hanrym Woodem a 3500 členným sborem z roku 1926, uplynulo již téměř sto let a první skoro kompletní nahrávka vznikla o pouhé dva roky později (1928, Sir Thomas Beecham). Diskografie *Mesiáše* může sloužit jak názorný příklad vývoje interpretace barokní hudby. Od prvních nahrávek s obrovským obsazením, extrémně pomalými tempy a patetickým výrazem se do dnešní doby interpretace tohoto díla dramaticky proměnila. Prvními historicky poučenými nahrávkami byly revoluční počiny Christophera Hogwooda (1979) a Johna Eliota Gardinera (1982), po kterých následovala řada dalších nahrávek respektujících zvyklosti dobové interpretační praxe, především britské provenience. Pozoruhodným faktem je naprostá absence české interpretační tradice u takto významného díla a pomineme-li provedení různých výběrů z *Mesiáše* v krácených verzích, kompletní koncertní provedení tohoto díla bylo donedávna v Čechách vzácností.

Collegium 1704 provádí *Mesiáše* od roku 2011 pravidelně na domácích podiích i v zahraničí (Francie, Německo, Česká republika). V roce 2012 se Collegium 1704 zhostilo čestného úkolu zahájit provedením tohoto díla slavný händelovský festival v Halle. Při příležitosti čtvrtého provedení v rámci koncertního cyklu Collegia 1704 v sezóně 2017/18 byla pořízena první česká kompletní CD nahrávka tohoto díla, kterou vydala společnost ACCENT.

Vzhledem ke skutečnosti, že Händelův *Mesiáš* náleží k několika mála dílům doby baroka, která se hrála nepřetržitě od doby svého vzniku a nečekala tedy na svoje „znovuobjevení“, jak tomu bylo například na začátku 19. století u děl Johanna Sebastiana Bacha, nepřekvapí, že linie interpretační tradice je velmi bohatá a široce rozvětvená. Překvapivé naopak může být, že u takto proslulého oratoria neexistuje definitivní verze autora, kterou by bylo možno považovat za výsledek tvůrčího procesu hledání ideální podoby díla.

Dublinský rukopis z roku 1742 lze považovat za jakousi skicu, která vznikla v chvatu krátce před Händelovým odjezdem do Irska, kdy autor nevěděl s určitostí, jak velký orchestr, jaké nástroje a sólisty bude mít k dispozici. Nepochybně pak v Dublinu partituru upravil a přizpůsobil místním podmínkám. V jaké podobě pak bylo dílo v Dublinu poprvé provedeno, však nevím. Taková průběžná revidování vlastního díla (nebo i děl jiných skladatelů) byla vlastní nejen Händelovi, ale celé řadě dalších barokních tvůrců, kteří museli pragmaticky reagovat na nejrůznější podněty a obtížně předvídatelné situace.

Ostatně samotný Händel připravil pro každé z dalších pozdějších provedení v Londýně novou verzi *Mesiáše*. Podle kvalit a charakteru hlasů sólistů překomponovával árie, vypouštěl některé části, nebo naopak jiné přidával. Proměnlivá byla též velikost orchestru a zejména pak instrumentace dechových nástrojů. Pokud to Händelovi okolnosti a rozpočet provedení dovolily, rád využil chóricky obsazené dřevěné dechové nástroje (každý hlas byl obsazený dvojmo až trojmo) a žesťovou sekci obohatil vedle trumpet též o lesní rohy. Každý interpret tedy stojí před otázkou, pro jakou verzi díla se rozhodnout.

Na našem koncertě zazní dílo v současné době obvykle uváděné verzi kombinující podobu různých pozdějších londýnských (Händelem řízených) provedení.

Václav Luks

Hana Blažíková se narodila v Praze, kde v roce 2002 absolvovala Pražskou konzervatoř ve třídě Jiřího Kotouče. Účastnila se mistrovských kurzů u Poppy Holden, Petera Kooije, Moniky Mauch a Howarda Crooka. Věnuje se interpretaci převážně barokního, renesančního a středověkého repertoáru a spolupracuje s orchestry a hudebními tělesy z celého světa, z nichž jmenujme alespoň Collegium Vocale Gent, Bach Collegium Japan, Sette Voci, Gli Angeli Genève, La Fenice, Tafelmusik, Collegium 1704, Collegium Marianum nebo Musica Florea. Hana Blažíková vystupovala na řadě významných mezinárodních festivalů, jako jsou MHF Pražské jaro, Oude Muziek Utrecht, Resonanzen (Vídeň), Tage Alter Musik (Řezno), Festival de Sablé, Festival de La Chaise-Dieu, Festival de Saintes nebo Arts festival Hongkong. V roce 2010 se zúčastnila významného turné s Bachovými *Matoušovými pašijemi* pod taktovkou Philippa Herrewegha. O rok později debutovala v newyorské Carnegie Hall s orchestrem Bach Collegium Japan pod vedením Masaaki Suzukiho a vystoupila v Janových pašijích s Bostonským symfonickým orchestrem. V roce 2017 se účastnila velkolepého projektu *Monteverdi 450* Sira Johna Eliota Gardinera a jeho Monteverdi Choir and Orchestras, v jehož rámci vystupovala po celé Evropě i v zámoří.

Podílela se na více než 20 CD nahrávkách, včetně vysoce ceněného kompletního vydání Bachových kantát s Bach Collegiem Japan. Hana Blažíková se věnuje také hře na gotickou harfu a je členkou souboru Tiburtina Ensemble, který se zaměřuje na interpretaci gregoriánského chorálu a raně středověké polyfonie.

Průzračný soprán rezidenční umělkyně letošního ročníku našeho festivalu může publikum obdivovat ještě na koncertech 24. 9. v Boskovících, 9. 10. v Rájci-Jestřebí a 15. 10. v Mikulově, jako baskytaristka své punkrockové kapely Stillknox se představí 22. 10. v Brně.

Mezzosopranistka **Markéta Cukrová** je pro neobyčejnou všestrannost a cit pro styl vyhledávanou interpretkou hudby od středověku po 20. století. Úspěchy v interpretaci „staré“ hudby jí vynesly spolupráci s renomovanými tuzemskými i zahraničními soubory a orchestry (La Risonanza, Mala Punica, Les Muffatti, Collegium Marianum, Collegium Vocale Gent, Collegium 1704, Musica Florea, Ensemble Inégal, Orkiestra Historyczna, Göttingen Festival Orchestra), s nimiž se podílela na víc než dvaceti nahrávkách. V romantickém a moderním repertoáru vystoupila pod taktovkou J. Bělohlávka, J. Hrůši, J. Latham-Koeniga, M. Ivanoviče, J. Kyzlinka za doprovodu České filharmonie, SOČRu, FOKu, Košické, Plzeňské, Brněnské, Ostravské, Zlínské a Varšavské filharmonie. Vedle rozsáhlé koncertní činnosti se věnuje i divadelní práci. Za roli Dardana v Händelově opeře *Amadigi di Gaula* na Händelfestspiele v německém Göttingenu si vysloužila nadšené kritiky a pozvání festivalu k samostatnému recitálu. Následovala hostování na scénách Národních divadel v Košicích (Händel / *Alcina*), Brně (Martinů / *Hry o Marii*, Purcell / *Dido a Aeneas*, Saariaho / *Láska na dálku*, Rossini / *Hrabě Ory*) Praze (Monteverdi / *Orfeo*, Händel / *Rinaldo*, Martinů / *Julietta*) a Ostravě (Britten / *Znásilnění Lukrécie*, Gluck / *Ifigenie v Aulidě*). V roce 2018 byla nominovaná na ceny Thálie a Jantar za vynikající ztvárnění operní role. V tomto roce se v ND Brno podílela na světové premiéře Ivanovičovy a Radokovy opery *Monument*, v níž ztvárnila roli Sochařovy manželky.

Markéta Cukrová se též věnuje pedagogické práci na specializovaných technických a interpretačních kurzech pro mladé zpěváky (Liteň, Valtice, Holešov, Kunín, Telč) a propagaci a osvětě klasického zpěvu.

Jaroslav Březina absolvoval Pražskou konzervatoř u Zdeňka Jankovského, soukromě se pak dále zdokonaloval u Václava Zítka. V průběhu studia se stal členem vokální skupiny Dobrý večer kvintet. Bohatá je jeho koncertní činnost, především v projektech barokního a klasického repertoáru, v Japonsku, Rakousku, Norsku, Itálii, Německu, Francii a Španělsku. Od roku 1993 je sólistou Opery Národního divadla v Praze, kde vytvořil mnoho rolí, mj. v operách Mozarta, Rossiniho, Bizeta, Verdiho, Leoncavalla, Šostakoviče, Smetany, Dvořáka, Janáčka, Martinů, Donizettiho, Brittena aj.

Podílel se na nahrávce Rybovy *České mše vánoční* (Deutsche Grammophon), Zelenkovy korunovační opery *Sub olea pacis et palma virtutis*, která získala Cannes Classical Awards za rok 2002, Janáčkovy opery *Šárka* a Dvořákovy opery *Tvrdé palice* (všechny tři Supraphon). Janáčkův *Zápisník zmizelého* provedl například v Teatro Real v Madridu, na festivalech Moravský podzim a Janáčkovy Hukvaldy, v rámci koncertní sezony České filharmonie a v rámci představení tohoto cyklu v Národním divadle v Praze. V roce 2016 účinkoval jako Rehtor v *Příhodách lišky Bystroušky* v inscenaci Jana Lathama-Koeniga a Roberta Carsena v Teatro Reggio v Turíně a jako Števa Buryja v koncertních provedeních *Její pastorkyně* v Praze a Londýně s Jiřím Bělohlávkem a Českou filharmonií. Je držitelem Ceny Thálie za rok 2015.

Barytonista **Roman Hoza** se narodil ve Zlíně. Vystudoval JAMU v Brně a absolvoval roční stáž na Universität für Musik und darstellende Kunst ve Vídni. Roku 2014 v rámci programu Young Singers Project vystoupil na prestižním Salzburger Festspiele v Rossiniho *Popele* v úpravě pro dětské publikum. Mezi lety 2015 a 2017 byl členem operního studia Deutsche Oper am Rhein v Düsseldorfu, kde vytvořil řadu repertoárových rolí. Po návratu do České republiky se stal sólistou Národního divadla Brno. Během svého angažmá zde ztvárnil několik zásadních rolí barytonového repertoáru (Don Giovanni, Guglielmo, Rossiniho Figaro, Belcore, Escamillo atd.). Jako host spolupracuje také s pražským Národním divadlem, Národním divadlem moravskoslezským a Divadlem J. K. Tyla v Plzni. Ze zahraničních angažmá jmenujme spolupráci s Opéra National de Lyon, Göteborg Operan a trvající partnerství s Deutsche Oper am Rhein v Düsseldorfu.

Jako sólista vystoupil se Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu, Mladou českou filharmonií, Filharmonií Brno, Janáčkovou filharmonií Ostrava, Filharmonií Hradec Králové, Czech Virtuosi a mnoha jinými hudebními tělesy. Je také vyhledávaným interpretem komorní a barokní hudby. Pravidelně vystupuje po boku naší dramaturgyně, cembalistky B. M. Willi nebo jako sólista barokních ansámbků Collegium 1704, Musica Florea, Ensemble Inégal nebo Czech Ensemble Baroque.

foto: Petra Hajská

COLLEGIUM 1704 & COLLEGIUM VOCALE 1704

Oba soubory byly založeny cembalistou a dirigentem Václavem Luksem u příležitosti projektu Bach – Praha – 2005. Od roku 2007 pravidelně hostují na festivalech po celé Evropě. V roce 2008 byl zahájen Hudební most Praha – Drážďany, navazující na bohaté kulturní tradice obou měst. Spolupráce se světově proslulými sólisty Magdalenou Koženou, Vivícou Genaux, Bejunem Mehtou a dalšími v roce 2012 plynule vyústila v druhý koncertní cyklus Collegium 1704 v Rudolfinu. Od podzimu 2015 jsou tyto dva cykly sloučeny do jedné koncertní sezóny probíhající i nadále paralelně v Praze a v Drážďanech. V roce 2019 byla zahájena pražská komorní řada koncertů Collegia Vocale.

V operních produkcích navázalo Collegium 1704 na mezinárodní úspěchy inscenace Händelova *Rinalda* provedením opery *L'Olimpiade* Josefa Myslivečka, nominované na International Opera Awards 2014, a opery *Arsilda, regina di Ponto* Antonia Vivaldiho v novodobé světové premiéře. Nedávná pozvání Collegia 1704 zahrnují prestižní pořadatele jako Salzburger Festspiele (2015, 2016, 2018), Berliner Philharmonie, Wigmore Hall v Londýně, Theater an der Wien, Konzerthaus Wien, Lucerne Festival, BOZAR (Palais des Beaux-Arts) v Bruselu, varšavský Chopin Festival, Wratislavia Cantans, Elbphilharmonie či rezidence na prestižním festivalu Oude Muziek v Utrechtu a na lipském festivalu Bachfest. V roce 2014 spolupracovalo Collegium 1704 pod vedením Václava Lukse s Bejunem Mehtou na DVD s Gluckovou operou *Orfeo ed Euridice* v režii Ondřeje Havelky a na natáčení dokumentu BBC 2 *Mozart v Praze* s Rolandem Villazónem. Soubor se podílí na natáčení velkofilmu *Il Boemo* v režii Petra Václava o životě Josefa Myslivečka. Nahrávky Collegia 1704 se těší přízni posluchačů i hudební kritiky (opakovaná ocenění Diapason d'Or, CD měsíce & Editor's Choice či nominace na CD roku Gramophone Magazine). K jejich úspěšným CD patří nahrávka houslových koncertů Josefa Myslivečka a hobojevých koncertů a kantát Johanna Sebastiana Bacha, Bachova *Mše h moll*, *Missa Divi Xaverii* J. D. Zelenky ve světové premiéře a Zelenkovy sonáty (obě oceněné prestižním Diapason d'Or). V roce 2019 vydalo Collegium 1704 první kompletní českou nahrávku Händelova *Mesiáše* a výběr ze světských barokních kantát s Magdalenou Koženou *Il giardino dei sospiri*. Nejnovější nahrávkou je imaginární mše J. D. Zelenky *Missa 1724*.

Collegium 1704
11/9 Kroměříž

foto: Petra Hajsá

1. housle
Helena Zemanová / koncertní mistr
Markéta Knittlová
Dagmar Valentová
Veronika Manová
Jan Hádek

kontrabas
Luděk Braný

varhany
Pablo Kornfeld

2. housle
Jana Anýžová
Ľubica Habart
Petra Ščevková
Martina Kuncí Štillerová

theorba
Jan Krejča

hoboj
Katharina Andres
Roberto de Franceschi

viola
Michal Dušek
Friedemann Ramsenthaler
František Kuncí

clarina
Hans-Martin Rux
Astrid Brachtendorf

violoncello
Hana Fleková
Petr Mašláň

tympány
Pavel Rehberger

Collegium Vocale 1704
11/9 Kroměříž

foto: Petra Hajska

soprán

Helena Hozová
Alena Hellerová
Stanislava Mihalcová
Anna Zawisza
Pavla Radostová

tenor

Václav Čížek
Čeněk Svoboda
Filip Dáamec
Krzysztof Mroziński

alt

Aneta Petrasová
Kamila Mazalová
Marta Fadljevičová
Daniela Čermáková
Jan Mikušek

bas

Lukáš Zeman
Tadeáš Hoza
Martin Vacula
Michał Dembiński

Václav Luks absolvoval hru na lesní roh na Konzervatoři v Plzni a hru na cembalo na Akademii múzických umění v Praze. Studia završil specializovaným studiem staré hudby na švýcarské Schole Cantorum Basiliensis ve třídě Jörga-Andrese Böttichera a Jespera Christensena (obor historické klávesové nástroje a historická provozovací praxe). Během studií v Bazileji i v následujících letech koncertoval jako sólový hornista Akademie für Alte Musik Berlin po celé Evropě i v zámoří. Po návratu ze zahraničí v roce 2005 přetvořil komorní soubor Collegium 1704, který založil již za studií, v barokní orchestr a založil sesterský vokální soubor Collegium Vocale 1704. Kromě intenzivní práce s Collegiem 1704 Václav Luks spolupracuje také s dalšími uznávanými soubory jako Camerata Salzburg, Akademie für Alte Musik Berlin, La Cetra Barockorchester Basel nebo Dresdner Kammerchor. K nedávným projektům patří uvedení Purcellovy opery *Dido and Aeneas* s Ensemble Pygmalion na Festival d'Aix-en-Provence či program s díly polských skladatelů s ansámblem Orkiestra Historyczna. Při benefičním koncertu na obnovu pařížské katedrály Notre Dame dirigoval Václav Luks Orchestre nationale de France.

Na operních a divadelních představeních spolupracoval Václav Luks s režiséry jako David Radok, Ondřej Havelka, Louise Moaty, J. A. Pitínský či Ursel Herrmann. Collegium 1704 pod jeho vedením nahrálo hudbu k dokumentu Petra Václava *Zpověď zapomenutého* i k jeho chystanému velkofilmu *Il Boemo* o životě Josefa Myslivečka. Kromě koncertní činnosti se Václav Luks věnuje studiu hudebních historických pramenů Čech, Rakouska a Německa, kulturních vazeb ve středoevropském regionu a problematice generálbasu v barokních skladbách pro klávesové nástroje. Svými aktivitami významně přispěl k renesanci zájmu o dílo Jana Dismase Zelenky či Josefa Myslivečka.

Georg Friedrich Händel

MESSIAH

Symphony

*Comfort ye, comfort ye my people,
saith your God.
Speak ye comfortaby to Jerusalem,
and cry unto her,
that her warfare is accomplished,
that her iniquity is pardoned.
The voice of him that crieth
in the wilderness:
prepare ye the way of the Lord;
make straight in the desert
a highway for our God.*

*Ev'ry valley shall be exalted,
and ev'ry moutain and hill made low;
the crooked straight
and the rough places plain.*

*And the glory of the Lord
shall be revealed,
and all flesh shall see it together:
for the mouth of the Lord
hath spoken it.*

*Thus saith the Lord,
the Lord of hosts:
Yet once a little while
and I will shake the heavens
and the earth, the sea
and the dry land.
And I will shake all nations;
and the desire of all nations
shall come.*

MESIAŠ

Předehra

(instrumentální)

*Potěšte, potěšte můj lid,
říká váš Bůh.
Mluvte k srdci Jeruzaléma
a zvěstujte mu,
že jeho vina je odpuštěna
a čas otroctví je u konce.
Jeho hlas volá
v divočině:
Připravte Pánu cestu,
vyrovnejte na pustině
stezku Bohu našemu.*

(recitativ tenor)

(Izaiáš, 40,1-5)

*Každé údolí bud' vyvýšeno
a každá hora a pahorek sníženy.
Co je kopcovité, bud' nížinou,
co je hrbolaté, bud' rovinou.*

(árie tenor)

(Izaiáš 40,4)

*Neboť se zjeví sláva Hospodinova.
A spatří ji
všichni národové.
Vždyť to ústa
Hospodinova zaslíbila.*

(sbor)

(Izaiáš 40,5)

*Tak pravil Hospodin, (recitativ accompagnato bas)
Hospodin zástupů:
za krátký čas ještě jednou zatřesu
nebem i zemí, mořem i pevninou.
Zatřesu i všemi národy.
Zachvějí se nebesa, země,
moře a pevnina, i lidstvo se zachvěje.
Pak se zjeví potěšení
všech národů.*

(Aggeus 6,7)

*But who may abide the day
of His coming,
and who shall stand when
He appeareth?
For He is like a refiner's fire.*

*Kdo však snese den
jeho příchodu?
Kdo obstojí,
až on se ukáže?
Vždyť je jako oheň, kterým se taví. (Malachiáš 2,3)*

*For unto us a Child is born,
unto us a son is given,
and the government
shall be upon His shoulder;
and His name shall
be called Wonderful,
Counsellor, the mighty God,
the Everlasting Father,
the Prince of Peace.*

*Nebot' se nám narodí dítě,
syn nám bude dán,
vláda spočine
na jeho rameni.
A jméno jeho
bude:
Předivný Rádce, Bůh silný,
Otec věčnosti
a Kníže pokoje. (sbor)
(Izaiáš 9,6)*

*Rejoice greatly, O daughter of Zion;
shout, O daughter of Jerusalem!
Behold, thy King cometh unto thee;
He is the righteous Saviour,
and He shall speak peace
unto the heathen.*

*Jásej velice, dcero Sionská,
raduj se, dcero Jeruzalémská.
Hle, král tvůj přichází k tobě,
spravedlivý a vítězný,
přinášející spásu
všem národům. (Zachariáš 9,9-10)*

*His yoke is easy,
and His burden is light.*

*Vždyť jeho jho netlačí
a břemeno netíží (sbor)
(Matouš 11,30)*

*Behold the Lamb of God,
that taketh away the sin of the world.*

*Hle, Beránek Boží,
který snímá hříchy světa. (sbor)
(Jan 1,29)*

*He was despised
and rejected of men,
a man of sorrows
and acquainted with grief.
He gave His back to the smiters,
and His cheeks to them that plucked
off His hair: He hid not His face
from shame and spitting.*

*Opovržený,
opuštěný lidmi,
muž bolesti,
znalý utrpení. (Izaiáš 53,3)
Svá záda vydal těm,
kteří ho bili, své líce těm,
kdo rvali jeho vous,
svoji tvář neskryl před hanou slinou. (Izaiáš 50,6)*

*Surely He has borne our griefs,
and carried our sorrows!
He was wounded
for our transgressions,
He was bruised for our iniquities;
the chastisement of our peace
was upon Him.*

*Slabosti, jež nesl, však byly naše,
naši bolest na sebe vzal.
On však byl proboden
pro naše nepravosti,
rozdrcen pro naše zločiny,
tížily ho tresty
pro naši spásu.* (sbor)
(Izaiáš 53,4-5)

*And with His stripes
we are healed.*

*A skrze Jeho rány
jsme byli uzdraveni.* (sbor)
(Izaiáš 53,5)

*All we like sheep have gone astray;
we have turned every one
to his own way.
And the Lord hath laid
on Him the iniquity of us all.*

*Všichni jsme bloudili jako ovce,
každý si hleděl
své vlastní cesty.
A Bůh na něj vložil
všechny naše provinění.* (sbor)
(Izaiáš 53,6)

*All they that see Him
laugh Him to scorn;
they shoot out their lips,
and shake their heads, saying:*

*Každý se posmívá
při pohledu na mě,
pošklebuje se,
hlavou potřásá:* (tenor accompagnato)
(Žalm, 22,8)

*"He trusted in God
that He would deliver Him;
let Him deliver Him,
if He delight in Him."*

*„Spolehl na Hospodina,
tak ať mu pomůže,
jen ať ho zachrání,
když ho má tak rád!“* (sbor)
(Žalm, 22,9)

*Why do the nations
so furiously rage together,
and why do the people imagine
a vain thing?
The kings of the earth rise up,
and the rulers take counsel together
against the Lord,
and against His anointed.*

*Proč se pohanské národy
tak nespoutaně bouří
a proč národové přemýšlejí
o marných věcech?
Pozemští králové se vzpírají
a knížata se umlouvají
proti Hospodinu
a jeho Mesiáši.* (árie bas)
(Žalm 2,1-2)

*He that dwelleth in Heav'n
shall laugh them to scorn;
The Lord shall have them in derision.*

*Ten, jenž trůní v nebesích,
se bude smát, aby jimi pohrdal.
Pán z nich bude mít posměch.* (recitativ tenor)
(Žalm 2,4)

*Thou shalt break them
with a rod of iron; thou
shalt dash them in pieces like
a potter's vessel.*

*Hallelujah:
for the Lord God
Omnipotent reigneth.
The kingdom of this world
is become the kingdom
of our Lord, and of His Christ;
and He shall reign
for ever and ever.
King of Kings,
and Lord of Lords.
Hallelujah!*

*I know that my Redeemer liveth,
and that He shall stand
at the latter day upon the earth.
And though worms destroy
this body,
yet in my flesh shall I see God.
For now is Christ risen
from the dead,
the first fruits of them that sleep.*

*Since by man
came death,
by man came also
the resurrection of the dead.
For as in Adam all die,
even so in Christ shall
all be made alive.*

*Behold, I tell you a mystery;
we shall not all sleep,
but we shall all be changed
in a moment, in the twinkling
of an eye,
at the last trumpet.*

Rozdrtíš je (árie tenor)
ocelovým prutem,
roztříštíš je jako
nádobí hrnčířské. (Žalm 2,9)

Alleluja, (sbor)
Pán Bůh náš všemohoucí
se ujal vlády. Alleluja!
Království světa
se stalo královstvím
našeho Pána a jeho Krista
I bude kralovat na věky věků.
Alleluja!
Král Králů a Pán Pánů,
který vládne na věky věků!
Alleluja! (Zjevení Janovo 19,6; 11,15)

Vím, že můj Vykupitel je živ (árie soprán)
a jako poslední
se ukáže na zemi.
A ač má kůže bude rozedrána
a budu bez těla,
uvidím Boha. (Job 19,25-26)
Já vím, že Vykupitel můj je živ;
neboť Kristus vstal z mrtvých
jako první z těch, kdo zesnuli. (1. Korintským 15,20)

Protože smrt přišla do světa (sbor)
skrze člověka
přišel skrze člověka i život.
Jako totiž v Adamovi
všichni umírají,
tak všichni v Kristu
opět budou živi. (1. Korintským 15,21-22)

Hle, odhalím vám tajemství: (recitativ accom-
všichni nezemřeme, pagnato bas)
ale všichni budeme proměnění,
rázem, v mžiku,
při posledním
zvuku polnice. (1. Korintským 15,51-52)

The trumpet shall sound,
and the dead shall be raised
incorruptible, and we shall be
changed.
For this corruptible must put
on incorruption and this mortal
must put on immortality.

Worthy is the Lamb
that was slain,
and hath redeemed us to God
by His blood, to receive power,
and riches, and wisdom,
and strength, and honour,
and glory, and blessing.
Blessing and honour,
glory and power,
be unto Him that sitteth
upon the throne,
and unto the Lamb,
for ever and ever.
Amen.

Polnice zazní (árie bas)
a mrtví vstanou v neporušitelném těle,
My živí pak budeme
proměnění.
Za pomíjitelné musí přijít
nepomíjitelné,
za smrtelné nesmrtelné. (1. Korintským 15,52-53)

Hoden jest Beránek (sbor)
který byl zabit,
přijmout bohatství,
moudrost, sílu,
čest, slávu
a požehnání.
Tomu,
kdo je na trůně,
a také Beránkovi,
požehnání,
čest sláva a moc
na věky věků.
Amen. (Zjevení Janovo 5,12-14)